

PŘÍSLOVÍ

CHVÁLA MOUDROSTI

Klíč k poznání

P říslaví Šalomouna, syna Davidova, krále nad Izraelem,	1
k nabytí moudrosti a k poučení, jak rozumět hlubokým výrokům,	2
jak si osvojit, co učí rozum, spravedlnost, právo a poctivost,	3
jak předat prostoduchým chytrost, mládeži prozíravost a vědění.	4
Moudrý ať poslouchá a rozmnoží svou znalost, rozumný ať dá si poradit,	5
jak porozumět úslovím a jinotajům, rčením mudrců a jejich hádankám.	6
Klíčem k poznání je úcta k Hospodinu; moudrostí a poučením jen hlupák pohrdá.	7

Nenech se zlákat

Poslouchej, synu můj, otcovo poučení, od matčiny pokynů se nevzdaluj.	8
Půvabným věncem na tvé hlavě budou, náhrdelníkem budou na hrdle tvém.	9
Nenech se zlákat, synu, když hříšníci tě mámí:	10
„Pojď s námi, budem ze zálohy vraždit, někoho nevinného jen tak přepadnem,	11
jako hrob zaživa je spolknem, vcelku, jako když padnou do jámy.	12
Všemožné cennosti si snadno pořídíme, domy si naplníme kořistí.	13

PŘÍSLOVÍ 1

- 14 Na naši kartu vsad' svůj osud,
společný měsíc budem všichni mít!“
- 15 Na cestu s nimi nepouštěj se, synu,
nevydávej se v jejich šlépějích.
- 16 K záhubě přece jejich kroky spějí,
k prolítí krve chvátají!
- 17 Líčit sít před očima ptáků
je jistě zcela zbytečné.
- 18 Tito však na sebe smrtelnou léčku strojí,
na vlastní duši útok chystají.
- 19 Tak skončí každý, kdo se chce obohatit –
o vlastní duši ho to připraví.

Moudrost na ulicích volá

- 20 Moudrost venku na ulicích volá,
na náměstích svůj hlas pozvedá,
21 na rušných nárožích hlasitě vykřikuje,
v průchodu městské brány proslov má:
- 22 „Kdy omezenců láska k malosti už skončí,
kdy drzounů záliba v drzosti,
kdy tupců nenávisť ke všemu vědění?
23 Obráťte se, když vás napomínám,
hle, svého ducha na vás vylít chci,
právě vám chci svá slova oznámit!
- 24 Dosud jsem volala, však nechtěli jste slyšet,
ruku jsem nabízela, nikdo však nevnímal,
25 všechny mé rady zavrhli jste,
mými domluvami se nikdo neřídil.
- 26 Vašemu neštěstí já nyní zasměji se
i hrůze, jež vás přepadne. Bavit se budu,
27 až jako bouře zachvátí vás hrůza,
až jako vichr udeří vaše neštěstí,
až soužením a tísní budete sevřeni.
- 28 Až mě pak volat budou, neozvu se,
budou mě shánět, avšak nenajdou.

Protože vědění v nenávisti měli,	29
úctu k Hospodinu si zvolit nechtěli,	
mými radami se nikdy neřídili,	30
mojí domluvou vždy jen pohrdli,	
proto ať snědí, co sami navařili,	31
vlastními pletichami ať se nasytí!	
Omezenci zajdou na vlastní umíněnost,	32
spokojenost tupců je jejich záhuba.	
Kdo mě však poslouchá, ten pohodlně žije	33
v bezpečí před hrozbou všeho zla.“	

Přijmi má slova

2 Přijmi prosím má slova, synu,	1
moje příkazy jak poklad opatruj,	
své ucho k moudrosti nakloň,	2
srdce otevři pro rozumnost!	
Ano, po rozumnosti volej,	3
přivolej k sobě rozvahu.	
Když ji jak stříbro vyhledávat budeš,	4
pátrat po ní jak po pokladech,	
úctě k Hospodinu tehdy porozumíš,	5
k poznání Boha dospěješ.	
Jen Hospodin přece dává moudrost,	6
poznání a rozumnost pramení z jeho úst.	
Zdravý úsudek on pro upřímné chová,	7
štítem je pro ty, kdo žijí poctivě.	
Drží stráž nad stezkami práva,	8
ochraňuje cestu spravedlivých svých.	
Spravedlnosti a právu tenkrát porozumíš,	9
i poctivosti – všem stezkám ke štěstí.	
Moudrost když do srdce ti vejde,	10
vědění když tvou duši potěší,	
prozíravost tě bude chránit,	11
rozumnost nad tebou bude bdít.	

Moudrost tě ochrání

- 12 Před špatnou cestou tě moudrost ochrání,
před každým, kdo mluví zvráceně,
13 před těmi, kdo se přímým stezkám vyhnou,
kdo kráčejí po cestách temnoty.
14 Před těmi, kdo s radostí zla se dopouštějí,
kdo si v krutých zvrácenostech libují,
15 jejichž stezky jsou různě pokroucené
a jejichž kroky z cesty scházejí.
- 16 Před cizí ženou moudrost zachrání tě,
před vábivými slovy svůdkyně,
17 jež druha svého mládí opustila,
na smlouvu se svým Bohem nedbajíc.
18 Její dům se chýlí k jisté smrti,
její krok míří do podsvětí.
19 Kdo vejde k ní, už nevyjde více,
na stezky života se nikdy nevrátí.
20 Kéž by ses vydal cestou ušlechtilých,
na stezkách spravedlivých kéž bys vytrval!
21 Poctiví přece budou obývat zemi
a bezúhonní v ní zůstanou.
22 Ničemové však budou ze země vymýceni,
proradní z ní budou vyrváni!

Důvěřuj Hospodinu

- 1 **3** Nezapomeň, co jsem tě učil, synu,
v srdci opatruj, co jsem ti přikázal;
2 dlouhé dny, léta života ti to přidá,
zajistí ti to klid a mír.
- 3 Láska a věrnost ať tě neopouští,
připoutej si je k hrdlu, vyryj do srdce!
4 Přízně a uznání tehdy dojdeš
před zrakem lidí i před Bohem.

Celým svým srdcem důvěřuj Hospodinu, nespoléhej se na vlastní rozumnost.	5
Na každém kroku snaž se jej poznávat, on sám tvé stezky urovná.	6
Sám sebe neměj za moudrého, cti Hospodina a zlu se vyhýbej!	7
To přinese tvému tělu zdraví, celé tvé nitro to občerství.	8
Uctívej Hospodina vším, co ti patří, tím nejlepším ze vší své úrody.	9
Tvé stodoly pak budou plné zrní, tvé sudy budou vínem přetékat.	10

Moudrost nad zlato

Hospodinovo poučení, synu, neodmítej, když napravuje tě, nezoufej;	11
Hospodin kárá, koho miluje, jak otec syna, jehož má v oblibě.	12
Blaze člověku, jenž nalezl moudrost, blaze člověku, jenž získal rozvahu!	13
Přináší lepší zisk než stříbro, její výnosy jsou nad zlato.	14
Její cena je nad perly vyšší, nic, v čem si libuješ, se jí nerovná.	15
Dlouhověkost ve své pravici třímá, bohatství a slávu drží v levici.	16
Její cesty jsou plné potěšení, její kroky vždy vedou k pokoji.	17
Stromem života je těm, kdo se jí drží, blaze je těm, kteří ji uchopí!	18
Moudrostí založil Hospodin zemi, prozřetelností nebe upevnil.	19
Jeho věděním tryskají z hlubin proudy, oblaka rosu skýtají.	20

21 Soudnost a prozíravost at' nesejdou ti z očí,
 jak vzácný poklad je, synu, opatruj.
 22 To ony darují tvé duši život,
 právě ony tvé hrdlo okrášlí.
 23 Bezpečně pak půjdeš svojí cestou,
 tvé nohy nebudou klopýtat.
 24 Až půjdeš spát, nic nebude tě strašit,
 až usneš, tvůj sen bude příjemný.
 25 Nebudeš se bát náhlého děsu,
 ani zkázy, jež čeká ničemy.
 26 Hospodin bude stát po tvém boku,
 on sám tvé nohy před pastí ochrání!

Neodpírej dobrodiní

27 Neodpírej dobrodiní těm, kdo je potřebují,
 když je v tvé moci něco učinit.
 28 Neříkej bližnímu: „Přijď jindy,“
 když právě teď mu můžeš pomoci.
 29 Nechystej proti bližnímu nic zlého,
 když k tobě chová důvěru.
 30 Nežaluj nikoho pro nic za nic,
 když ti neprovedl žádné zlo.
 31 Nezávid' člověku, jenž páchá násilí,
 nesdílej žádnou z jeho cest.
 32 Hospodinu se hnusí každý zvrhlík,
 s upřímnými však sdílí svá tajemství.
 33 Hospodinovo prokletí stíhá dům darebáka,
 obydlí spravedlivých ale požehná.
 34 Pro posměvače má Hospodin jen posměch,
 pokorným však svou přízeň věnuje.
 35 Moudrým připadne za dědictví sláva,
 tupce však čeká potupa.

Otcovské poučení

- 4 Slyšte, synové, otcovské poučení, 1
     dávejte pozor a rozum získáte. 2
 Skvělé poznání vám totiž nabízím; 2
     neopouštějte mé učení.
- Sám jsem byl synem u svého otce, 3
     maličkým jedináčkem u matky své. 3
 Když učival mne otec, říkal: 4
     „Moje slova si vezmi k srdci,
     dbej na mé příkazy a budeš žít. 4
- Získej moudrost, rozumnost získej, 5
     má slova nezapomeň, nezkomol. 5
 Neopouštěj moudrost – bude tě chránit, 6
     miluj ji – bude o tebe pečovat. 6
 Moudrost především! Získávej moudrost, 7
     za všechno své jmění získej rozumnost. 7
 Važ si jí a ona vyvýší tě, 8
     pocítí tě, když ji k sobě přivineš. 8
 Svým půvabem ověncí tvoji hlavu, 9
     korunuje tě krásou svou!“ 9
- Slyš, synu můj, mé výroky přijmi, 10
     léta života se ti prodlouží. 10
 Cestě moudrosti chci tě učít, 11
     po přímých stezkách tě chci vést. 11
 Půjdeš-li, tvůj krok nic nezastaví, 12
     jestliže poběžíš, nic tě nesrazí. 12
 Poučení se chop a nepovoluj, 13
     opatruj je, vždyť je tvým životem! 13
- Stezku darebáků se neodvažuj zkoušet, 14
     cestou zlosynů nikdy nekráčeš. 14
 Varuj se jí a nechod' po ní, 15
     odvrať se od ní a jdi pryč! 15

16 Neusnou, dokud někomu neublíží,
nemohou spát, než někoho podrazí.
17 Takoví se chlebem darebáctví živí,
opájejí se vínem násilí!
18 Stezka spravedlivých jak paprsek světla
víc a víc září, až se rozední.
19 Cesta darebáků však tone ve tmách,
o co klopýtnou, nikdy netuší.

Chraň své srdce

20 Na má slova dej pozor, synu,
k mým výroky své ucho nakláněj,
21 nikdy z nich nespouštěj své oči,
hluboko v srdci si je uchovej.
22 Životem jsou těm, kdo je nacházejí,
celému jejich tělu zdraví dávají:
23 Především dobře chraň své srdce –
právě z něj všechen život vychází.
24 Zbav se vší převrácené řeči,
ústa, jež mluví zle, zapuď od sebe.
25 Tvé oči ať vždycky hledí přímě,
svým pohledem miř rovnou před sebe.
26 Zvaž, kudy povedou tvé kroky,
všechny tvé cesty pak budou bezpečné.
27 Neuchyluj se vpravo ani vlevo,
své kroky vzdal od všeho zla!

Rty svůdkyně

1 **5** Mé moudrosti dopřej pozornost, synu,
nakloň své ucho k mým úsudkům;
2 tak, abys prozíravost opatroval,
tvé rty aby byly strážci vědění:
3 Rty svůdkyně sic medem oplývají,
ústa její nad olej jemná jsou,

PŘÍSLOVÍ 5

nakonec však zhořkne jako utrejch, jak dvojsečný meč se zabodne.	4
Její nohy míří k hlubinám smrti, její kroky vedou do pekel.	5
O stezku života se nijak nezajímá, vrtkavým krokem jde, aniž tuší kam.	6
Proto mne poslyšte, synové moji, neuhýbejte od mých výroků!	7
Daleko od ní ať vede tvá cesta, k jejímu vchodu chraň se přiblížit!	8
Svou důstojnost jinak necháš druhým, svá léta ukrutníku odevzdáš.	9
Z tvého úsilí budou žít jiní, tvá dřina skončí v domě cizího.	10
Nakonec bolestí řvát budeš, tvůj život, tvé tělo až bude zmařeno:	11
„Proč jen jsem nenáviděl poučení, proč domlouváním pohrdlo srdce mé!	12
Proč jsem neposlouchal svoje učitele, proč jsem vychovatelům sluchu nepopřál!	13
Jak rychle jsem se octl v nejhorsí bídě na očích všem, uprostřed obce své!“	14

Pij vodu z vlastní studny

Pij vodu z vlastní nádrže, vodu prýštící ze tvé studnice.	15
Mají tvé prameny téci na ulice? Mají se náměstím řinout řeky tvé?	16
Tobě ať patří, jen tobě jedinému, nikomu cizímu je neponech.	17
Požehnané ať je tvé zřídlo, v manželce svého mládí potěšení měj!	18
Ta milostná laň, ta přelíbezná srna! Prsy jejími se opájej neustále, v jejím milování se věčně utápěj!	19

20 Proč by ses, synu, utápěl v cizí ženě,
 proč bys měl spočívat v náruči svědkyně?

21 Hospodin vidí všechny lidské cesty,
 každý jejich krok pozorně sleduje.

22 Darebáka lapí jeho nepravosti,
 v provazech vlastního hříchu uvázne.

23 Nedal se poučit, a tak zemře,
 v množství své bláhovosti ztratí se!

Vyvázni jako pták

1 **6** Synu, pokud za někoho ručíš,
 cizímu člověku jsi svou ruku dal,
 2 vlastními slovy jsi nyní svázán,
 lapen jsi tím, co jsi prohlásil!

3 Nyní se musíš vyprostit, můj synu
 – ten někdo tě totiž v hrsti má –
 jdi za ním, poniž se a dotírej!

4 Nedopřej svým očím žádný spánek,
 tvá víčka ať ani neokusí sen.

5 Unikni mu jako srnec lovcí,
 vyvázni jako ptáče ze sítě!

Jdi za mravencem

6 Jdi za mravencem, pecivále,
 pozoruj ho a zmoudříš hned!

7 Žádného vůdce mravenec nemá,
 dozorce ani vládce jemu netřeba;

8 v létě si ale potraviny chystá,
 o žních zásoby pilně ukládá.

9 Jak dlouho, lenochu, budeš polehávat,
 kdy už se konečně ze snu probudíš?

10 Chvilku si pospíš, chvilku zdřímněš,
 na chvilku složíš ruce a spočineš?

11 Vtom jako tulák bída navštíví tě,
 jako loupežník tě nouze přepadne!

Ryzí ohavnost

- Ničemný člověk, hanebník 12
 jinak než křivě nemluví.
- Očima pomrkává, mele nohama, 13
 prsty ukazuje sem a tam.
- Ve falešném srdci zlé věci chystá, 14
 neustále sváry rozsévá.
- Proto, až neštěstí jej náhle potká, 15
 v mžiku jej rozdrtí, nebude pomoci.
- Těchto šest věcí Hospodin nenávidí 16
 a sedmou má za ryzí ohavnost:
- povýšené oči, 17
 prolhaný jazyk,
 ruce mordující nevinné,
 srdce, jež chystá hanebné plány, 18
 nohy pospíchající páchat zlo,
 křivopřísežníka, který klam šíří, 19
 a rozsévače svárů mezi bratřími.

Přikázání je svíce

- Opatruj, synu, otcova přikázání, 20
 od matčiny pokynů se nevzdaluj.
- Navěky připoutej si je k srdci, 21
 okolo hrdla si je přivěšuj.
- Kamkoli půjdeš, moudrost tě doprovodí, 22
 kdykoli ulehneš, bude nad tebou bdít,
 jakmile procitneš, s tebou promluví.
- Přikázání je svíce a učení světlo, 23
 poučné domluvy jsou cesta k životu.
- Před špatnou ženou tě budou chránit, 24
 před lichotným jazykem svůdkyně.
- Neprahni v srdci po její kráse, 25
 jejími řasami se nenech polapit.
- Za nevěstku se platí i bochníkem chleba, 26
 cizoložnice však vzácnou duši uloví!

Oheň v klíně

- 27 Může muž ukrýt oheň v klíně,
aniž by propálil si šat?
- 28 Může snad chodit po řevavém uhlí,
aniž si spálí chodidla?
- 29 Stejně tak ten, kdo s ženou bližního spí –
kdo se jí dotkne, trestu neujde!
- 30 Zloděj nebývá haněn, když krade,
aby nasýtil svůj neodbytný hlad.
- 31 Sedmkrát více vrátí, pokud je chycen,
všechno své jmění musí odevzdat.
- 32 Jenom šílenec ale cizoloží,
kdo činí to, je sebevrah!
- 33 Bití a ostuda na něj čeká,
pohanu svou už nikdy nesmaže.
- 34 Žárlivost rozzuří manžela té ženy,
nelítostný bude v den pomsty své;
- 35 nevezme ohled na žádné odškodnění,
sebevětší úplatek jím nepohne!

Jako vůl na porážku

- 1 **7** Dbej na mé výroky, můj synu,
příkazy mé jak poklad opatruj.
- 2 Dbej na mé příkazy a najdeš život,
učení mé jak oko v hlavě chraň.
- 3 Připoutej si je k prstům,
vyryj do srdce.
- 4 Moudrosti řekni: „Buď mi sestrou!“
rozumnost nazvi svou příbuznou.
- 5 Bude tě chránit před cizí ženou,
před svůdnicí a její řečí vábivou.
- 6 Jednou jsem z okna svého domu
skrze mřížoví ven vyhlížel.

PŘÍSLOVÍ 7

Mezi prostáčky, mládeží nezkušenou, spatřil jsem mladíka, co zřejmě zešílel.	7
Když prošel ulicí kolem jejího rohu, k jejímu domu náhle vykročil.	8
Bylo to večer, po setmění, když přišla noc a padla tma.	9
Vtom náhle žena v ústrety mu míří v nevěstčím hávu, v srdci protřelost.	10
Jak jen je bujná a jak rozpustilá, její nohy doma stání nemají.	11
Hned je na ulici, hned zas na náměstí, za každým rohem číhá na oběť.	12
Už se ho zmocnila a už ho líbá, bez uzardění už mu povídá:	13
„Pořádám hostinu z čerstvého masa, dnes jsem obětovala, co jsem slíbila.	14
To proto jsem ti naproti vyšla, sháněla jsem tě, a už tě mám.	15
Pokrývkami jsem lože obložila, pestrými přehozy z vláken egyptských.	16
Svoji ložnici jsem myrhou provoněla, aloe je tam, skořice nechybí.	17
Pojď, opijeme se milováním, do rána kochejme se laskáním!	18
Mužský dnes totiž není doma, na cestu odjel někam daleko;	19
měšec s penězi odvezl s sebou, do konce měsíce se nevrátí!“	20
Proudem těch slov jej nakonec svedla, úlisnými rty jej zlákala.	21
Jako vůl na porážku šel hned za ní, jak jelen, když se vrhá do pasti,	22
než padne skolen střelou do slabin.	23
Jak ptáče do osidla vletěl, netušil, že mu jde o život!	

24 Proto, synové, poslyšte mne,
dávejte pozor na mé výroky.
25 Na její cesty ať nevkročí tvé srdce;
po jejích stezkách se nikdy netoulej.
26 Tak mnozí podlehli jejím ranám,
všech jejích obětí je bezpočet!
27 Cesta do pekel vede jejím domem,
do síní smrti se prudce svažuje!

Na vás, ó lidé, volám

1 **8** Což moudrost nevolá,
nezvedá rozumnost svůj hlas?
2 Na vrcholech kopců, u cesty,
u křižovatek postává.
3 Přímo před branami, u vstupu do města,
v průchodu stojí a křičí tam:
4 „Na vás, ó lidé, volám,
svůj hlas ke všemu lidstvu obracím.
5 Pochopte, prostáčci, prozíravost,
dospějte, tupci, k rozumu!
6 Slyšte, řeknu vám něco zásadního,
co vyjde z mých rtů, slova ryzí jsou.
7 Má ústa mluví pouze pravdu,
mým rtům se darebáctví oškliví.
8 Všechny mé výroky jsou spravedlivé,
křivého, zvráceného v nich není nic.
9 Chápavému jsou všechny zřejmé,
jasné jsou těm, kdo došli poznání.
10 Mé poučení berte raději než stříbro,
mého vědění si važte nad zlato.
11 Nad perly nádherná je moudrost,
nic žádoucího se jí nerovná!
12 Já, Moudrost, spolu s rozvážností bydlím
s prozíravostí já se dobře znám.

PŘÍSLOVÍ 8

Úcta k Hospodinu je nenávisť ke zlu. Pýchu a povýšenost, zlé způsoby a pokrytecká ústa nesnáším.	13
U mne je rada a jistý úspěch, já jsem rozumnost a sílu mám!	14
S mojí pomocí vladaři vládnou a panovníci právo určují.	15
S mojí pomocí vůdcové vedou a páni vynášejí spravedlivý soud.	16
Já miluji ty, kdo milují mne, ti, kdo mě hledají, mě jistě naleznou.	17
Bohatství a sláva se nachází u mě, trvalé jmění a pravý blahobyť.	18
Mé plody jsou nad zlato nejryzejší, výnosy mé nad stříbro nejčistší.	19
Stezkou spravedlnosti kráčím, pěšinami práva se ubírám, abych své milovníky obdařila jměním, jejich pokladnice abych plnila!	20 21
Na počátku své cesty mne Hospodin zplodil, před všemi svými činy, před časem.	22
Od věků jsem byla ustavena, od počátku, dříve než začal svět.	23
Než vznikly propasti, zrodila jsem se, než vodou naplněny byly prameny.	24
Předtím než byly hory zapuštěny, dříve než návrší jsem se zrodila, ještě než učinil zemi a vše kolem, dříve než světa první prach.	25 26
Byla jsem při tom, když nebesa chystal, když nad propastí obzor vyměřil, oblaka když ve výšinách věšel, propastné prameny když vytryskly.	27 28

- 29 Byla jsem tam, když oceán spoutal,
na jeho rozkaz vody poslechly!
Základy země když vyměřoval,
30 po jeho boku věrně stála jsem.
Zůstávám jeho radostí den za dnem,
svým hrám se před ním stále oddávám.
31 Na jeho zemi, na světě si hraji,
lidští synové jsou mojí radostí!
- 32 Proto, synové, poslyšte mne:
Blaze těm, kdo drží se mých cest!
33 Slyšte poučení a naberte moudrost,
nebudte ke mně lhostejní.
34 Blaze tomu, kdo naslouchá mi,
tomu, kdo v mých branách denně bdí,
tomu, kdo čeká u mých veřejí!
35 Kdo mě nalezl, nalezl život,
Hospodinovou přízní se nechal zahrnout.
36 Kdo však mě mívá, škodí své vlastní duši,
kdo mě nenávidí, je smrti milencem.“

Hostina moudrosti a tuposti

- 1 **9** Moudrost si vystavěla dům,
sedm tesaných sloupů vztyčila.
2 Dobytče porazila, víno nalila,
už také prostřela svůj stůl.
3 Děvečky vyslala
a volá na městských výšinách:
4 „Kdo je zmatený, ať přijde ke mně!“
Ty, kterým chybí rozum, vyzývá:
5 „Pojďte a jezte na mých hodech,
popijte víno, jež jsem nalila.
6 Opusťte hloupost a konečně žijte,
cestou rozumnosti se vydejte!“
- 7 Kdo poučuje drzouna, říká si o urážku,
kdo kárá darebáka, přijde k úrazu.

PŘÍSLOVÍ 9

- Nekárej drzouna – jen by tě nenáviděl;
pokárej moudrého – bude tě milovat. 8
- Poděl se s moudrým a ještě zmoudří,
pouč spravedlivého a bude znalejší. 9
- Klíčem k moudrosti je úcta k Hospodinu,
v poznání Svatého je rozumnost. 10
- Díky mně bude tvých dnů hojně,
léta života ti přibudou. 11
- Jsi-li moudrý, moudrost vyplatí se ti,
jsi-li drzoun, sám na to doplatíš. 12
- Paní Tupost dělá veliký povyk,
je hloupost sama, neví vůbec nic. 13
- U dveří svého domu vysedává,
na křesle na městských výšinách. 14
- Pokřikuje na ty, kdo po cestě jdou,
kdo po svých stezkách přímě krácejí:
„Kdo je zmatený, ať přijde ke mně!“ 15
- Všechny nerozumné vyzývá:
„Kradená voda je tak sladká,
zakázaný pokrm tolik příjemný!“ 16
- Netuší hňup, že podsvětí jej čeká:
v pekelné jámě jsou ti, jež pozvala! 18

ŠALOMOUNOVA PŘÍSLOVÍ

- 1 **10** Zde jsou přísloví Šalomounova:
 Moudrý syn dělá otci radost,
 tupec přivádí matku k zoufalství.
- 2 Nekalý zisk ničemu neprospěje,
 poctivost zachraňuje před smrtí.
- 3 Hospodin nenechá poctivého lačnět,
 rozmary darebáků ale zavrhne.
- 4 Líné dlaně přivedou na mizinu,
 pilné ruce přinesou bohatství.
- 5 Kdo v létě sklízí, je syn zdárný,
 kdo prospí žně, je syn k ostudě.
- 6 Na poctivého se snáší požehnání,
 v ústech darebáků se skrývá násilí.
- 7 Na poctivého se vzpomíná s požehnáním,
 jméno darebáků ale zavání.
- 8 Moudré srdce přijímá příkázání,
 žvanivý hlupák špatně dopadne.
- 9 Kdo žije poctivě, v bezpečí žít bude,
 kdo pokřivil svou cestu, bude odhalen.
- 10 Kdo mhouří oko, způsobí potíže,
 kdo otevřeně kárá, pokoj přinese.^a
- 11 Pramenem života jsou ústa spravedlivých,
 v ústech darebáků se skrývá násilí.
- 12 Nenávist hádky vyvolává,
 láska všechny viny přikrývá.

PŘÍSLOVÍ 10

- Ve rtech rozvážného nalezneš moudrost,
na záda nerozumného patří hůl. 13
- Moudří své vědění dobře střeží,
ústa hlupáka přitahují záhubu. 14
- Majetek bohatého je jeho pevnou tvrzí,
nouze chudých je jejich záhubou. 15
- Výdělek poctivého prospívá životu,
darebákův zisk vede ke hříchu. 16
- K životu míří, kdo se poučení drží,
kdo na domluvy nedbá, jistě zabloudí. 17
- Kdo skrývá nenávisť, je lhář,
kdo šíří klevety, je hňup. 18
- Záplava slov se bez hříchu neobejde,
rozumný drží svůj jazyk na uzdě. 19
- Jazyk spravedlivého je ryzí stříbro,
srdce ničemů za nic nestojí. 20
- Rty spravedlivého nasytí mnohé,
hňupové zemřou na vlastní ztřeštěnost. 21
- Hospodinovo požehnání obohacuje
bez veškerého trápení. 22
- Tupec má potěšení ve zvrhlosti,
rozumný zase v moudrosti. 23
- Obavy darebáků se uskuteční,
touhy spravedlivých se naplní. 24
- Když přejde vichr, je s darebákem konec,
spravedliví však mají věčné základy. 25
- Jak ocet v zubech, jako oči plné kouře,
takový je lajdák pro nadřízené své. 26

- 27 Úcta k Hospodinu prodlužuje život,
roky darebáků však budou zkráceny.
- 28 Doufání spravedlivých končí radostí,
naděje darebáků se vniveč obrátí.
- 29 Hospodinova cesta je oporou poctivého,
pro bídáky je ale záhubou.
- 30 Spravedlivý nebude navěky sražen,
ničemové však na zemi věčně nebudou.
- 31 Ústa spravedlivého plodí moudrost,
proradný jazyk bude vyříznut.
- 32 Rty spravedlivého znají, co se sluší,
ústa darebáků však jen zvrácenost.
- 1 **11** Falešné váhy se Hospodinu hnusí,
poctivé závaží jej potěší.
- 2 Za drzostí přichází zahanbení,
moudrost se drží pokorných.
- 3 Poctivé vodí jejich upřímnost,
proradné zničí jejich falešnost.
- 4 V soudný den majetek nijak neprospěje,
poctivost ale zachraňuje před smrtí.
- 5 Spravedlnost srovná cestu nevinnému,
vlastní ničemnost srazí ničemu.
- 6 Spravedlnost zachrání poctivé,
vlastní lačnost lapí proradné.
- 7 Když zemře ničema, naděje vytratí se,
očekávání úspěchů se rozplyne.
- 8 Spravedlivý bude z trápení vysvobozen,
na jeho místě se octne darebák.

PŘÍSLOVÍ 11

- Ústa pokrytce bližnímu ubližují,
spravedlivé zachrání jejich vědění. 9
- Když se spravedlivým daří, ve městě je radost,
když hynou darebáci, koná se oslava. 10
- Požehnáním poctivých se pozvedá město,
ústý darebáků bývá bořeno. 11
- Kdo nemá rozum, bližním opovrhuje,
rozumný člověk raději pomlčí. 12
- Mluvka roznáší tajemství, kudy chodí,
zodpovědný člověk je umí zachovat. 13
- Kde schází jasný směr, lid upadá,
ve množství rádců je však záchrana. 14
- Se zlou se potáže, kdo za cizího ručí,
slibům se vyhýbat je vždycky jistější. 15
- Půvabná žena dosáhne pocty,
hrubiáni dosáhnou bohatství. 16
- Laskavý člověk odmění i sám sebe,
surovec ani sám sebe nešetří. 17
- Pro klamný výdělek darebák dře se,
kdo seje spravedlnost, má mzdu trvalou. 18
- Spravedlnost jistě k životu vede,
honba za špatností ale ke smrti. 19
- Zvrhlé povahy se Hospodinu hnusí,
kdo žijí bezúhonně, ti jej potěší. 20
- Zlý zcela jistě neunikne trestu,
símě spravedlivých však vyvázne. 21
- Zlatá ozdoba na sviňském rypáku
je krásná žena, jež nemá rozumu. 22

- 23 Touhy spravedlivých vedou jen k dobru,
z nadějí darebáků zbude vztek.
- 24 Někdo rozdává – a ještě bohatě,
jiný škudlí až běda – k vlastní chudobě!
- 25 Štědrý člověk bude jen vzkvétat,
kdo jiné svlažuje, sám bude zavlažen.
- 26 Kdo zadržuje obilí, toho lid zatracuje,
požehnání se snáší na toho, kdo je prodává.
- 27 Kdo hledá dobro, nalezne přízeň,
kdo čeká neštěstí, také dočká se.
- 28 Kdo doufá v bohatství, takový padne,
spravedliví ale jak poupě pokvetou.
- 29 Kdo boří vlastní domov, ten zdědí vítr,
hlupák bude sloužit moudrému.
- 30 Z ovoce spravedlivého je strom života,
a kdo je moudrý, ten duše získává.
- 31 Dojdou-li spravedliví na zemi odplaty,
čím spíše ničemové a hříšníci!
- 1 **12** Milovník poznání miluje poučení,
jen tupý mezek si nedá domluvit.
- 2 Dobrotivého zahrne Hospodin přízní,
lstivého člověka však odsoudí.
- 3 Darebáctví nikomu jistotu neposkytne,
kořen spravedlivých však nikdo nevyrve.
- 4 Znameníť žena je korunou svého muže,
hanebná je ale jako kostižer.
- 5 Úmysly poctivých jsou spravedlivé,
rady darebáků však zákeřné.

PŘÍSLOVÍ 12

- Slova darebáků jsou smrtelná léčka,
poctivé vysvobodí jejich řeč. 6
- Když darebáci padnou, je s nimi konec,
dům spravedlivých ale obstojí. 7
- Čím je kdo rozumnější, tím více bývá ceněn,
muž křivé povahy však bude pohrdnut. 8
- Lépe být přehlížen, ale mít služebníka,
než tvářit se důležité a nemít na chleba. 9
- Spravedlivý cítí i s dobytčetem,
srdce darebáků je ale bezcitné. 10
- Kdo obdělává pole, nasytí se chlebem,
kdo ztratil rozum, honí vidiny. 11
- Darebák závidí kořist zlosynovi,
kořeny spravedlivých však plody přináší. 12
- Hříšné rty jsou zlosynovi pastí,
spravedlivý však ujde trápení. 13
- Ovoce svých úst každý hojně sklídí,
vlastní skutek se k člověku navrátí. 14
- Hlupák je přesvědčen, že jde správně,
kdo je však moudrý, dá si poradit. 15
- Hlupákův hněv se projeví ihned,
rozvážný člověk snese urážky. 16
- Pravdomluvný člověk svědčí o pravdě,
křivopřísežník podvádí. 17
- Unáhlené řeči bodají jako meče,
jazyk moudrých je ale jako lék. 18
- Pravdomluvné rty obstojí navždy,
prolhaný jazyk jen krátký okamžik. 19

- 20 Zlomyslní mají v srdci jen faleš,
mírumilovní žijí v radosti.
- 21 Spravedlivého nikdy nepotká zhouba,
darebáci jsou však zavaleni zlem.
- 22 Prolhané rty se Hospodinu hnusí,
kdo žijí v pravdě, ti jej potěší.
- 23 Rozvážný člověk umí své vědění tajit,
hňup ale z plna hrdla křičí nesmysly.
- 24 Pracovitým rukám bude svěřena vláda,
zahálčivost však vede k porobě.
- 25 Starosti člověka tíží v srdci,
laskavé slovo ale radost navrátí.
- 26 Spravedlivý najde i pro bližního cestu,
cesta darebáků ale končí blouděním.
- 27 Lenocho si žádný úlovek neupeče,
píle je pro člověka cenný majetek.
- 28 Život je na stezce spravedlnosti,
vyšlapaná cesta vede ke smrti.

- 1 **13** Moudrý syn přijímá otcovo poučení,
drzoun však neslyší ani na hrozby.
- 2 Ovocem svých úst se každý hojně nají
a duši proradných nasytí násilí.
- 3 Kdo hlídá svoje ústa, svou duši opatruje,
na povídavé rty přijde záhuba.
- 4 Dychtí, ale nic nemá duše pecivála,
pracovitý člověk však jenom pokvete.
- 5 Spravedlivý nesnese prolhané řeči,
darebák nestydatě šíří puch.

Spravedlnost chrání poctivého, darebáctví ničí hříšníka.	6
Někdo nemá nic, a chová se bohatě, jiný má spoustu peněz, a dělá chudšase.	7
Boháč za sebe může dát výkupné, chudák výhrůžky sotva zaslechne.	8
Světlo spravedlivých svítí vesele, svíce darebáků uhasne.	9
Hádky vznikají z pouhé pýchy, moudrost je s tím, kdo si dá poradit.	10
Rychle nabyté jmění se rychle rozuteče, kdo shromažďuje po hrstkách, bude bohatý.	11
Dlouhé čekání unavuje srdce, naplněná touha je stromem života.	12
Kdo pohrdá Slovem, sám sobě škodí, kdo příkázání ctí, bude odměněn.	13
Rady moudrého jsou pramen života, z osidel smrti pomohou uniknout.	14
Zdravý rozum si získá přízeň, cesta proradných vede k záhubě ^a .	15
Rozvážně chová se každý, kdo má rozum, hňup ale roztrušuje samé nesmysly.	16
Ničemný vyslanec upadne do neštěstí, spolehlivý posel je jako lék.	17
Bída a hanba tomu, kdo odmítá poučení, kdo však na domluvy dá, bude vážený.	18
Splněná touha je pro duši balzám; od zla se odvrátit je pro tupce ohavnost.	19

- 20 Kdo chodí s moudrými, bude moudrý,
kdo kamarádí s tupci, ztroskotá.
- 21 Hříšníky stíhá neštěstí,
spravedlivým je štěstí odměnou.
- 22 Dobrý člověk zanechá dědictví vnukům,
hříšníkovo jmění čeká na poctivé.
- 23 Políčko chudých může vydat hojnost potravy,
bezpráví je ale může o všechno připravit.
- 24 Kdo šetří metlu, nenávidí své dítě,
zavčas je trestá, kdo je miluje.
- 25 Spravedlivý se nají do sytosti,
břicho ničemů zůstane o hladu.
- 1 **14** Moudrá žena buduje svůj domov,
hloupá jej boří svými rukama.
- 2 Hospodina ctí, kdo žije v poctivosti,
kdo jedná křivě, ten jím pohrdá.
- 3 Hlupákovi pýcha z pusy vyrazí,
moudré ochrání jejich rty.
- 4 Bez dobytka je prázdnou ve žlabu,
silný býk zajistí hojnou úrodu.
- 5 Čestný svědek nepromluví lživě,
křivopřísežník ale šíří klam.
- 6 Drzoun se po moudrosti nadarmo pídí,
rozumnému je poznání snadno přístupné.
- 7 Tupci se raději obloukem vyhni,
z jeho rtů se přece nic nedozvíš.
- 8 Moudrost rozvážného je vědět kudy kam,
tupost hlupáků je pěstovat sebeklam.

Hlupáci mají legraci z provinění, pocitiví ale hledají smíření.	9
Jen srdce člověka zná vlastní hořkost, podobně jeho radost druhý necítí.	10
Dům darebáků je určen ke zboření, stan pocitivých ale k rozkvětu.	11
Cesta se člověku může zdát správná, nakonec však bývá cestou ke smrti.	12
Někdy i při smíchu bolí srdce; když skončí radost, smutek zůstane.	13
Zvrácený dojde odplaty za své skutky a dobrý člověk za ty své.	14
Prostáček důvěřuje kdečemu, rozvážný člověk své kroky zvažuje.	15
Moudrý je opatrný a zlu se vyhne, tupec je troufalý a nemá zábrany.	16
Unáhlený člověk tropí hlouposti, lstivý člověk bývá v nenávisti.	17
Omezenci jsou obdařeni tupostí, korunou rozvážných je vědění.	18
Zlí lidé se pokloní dobrým, darebáci u bran spravedlivého.	19
Chudšas je na obtíž i svému příteli, boháče ale všichni milují.	20
Kdo pohrdá svým bližním, hřeší, blaze tomu, kdo chudým pomáhá.	21
Jistěže bloudí ten, kdo je zlomyslný; láska a věrnost patří dobrosrdečným.	22

- 23 Tvrdá práce vždy vede k zisku,
řečnění však jenom k chudobě.
- 24 Korunou moudrých je jejich bohatství,
tupost hlupáků zůstane tupostí.
- 25 Pravdomluvný svědek může zachránit život,
podvodník ale šíří lež.
- 26 V úctě k Hospodinu je jistota pevná,
jeho děti v něm najdou bezpečí.
- 27 Pramen života je úcta k Hospodinu,
z osidel smrti pomáhá uniknout.
- 28 Mohutné vojsko je ozdobou krále,
úbytek lidu je vládci záhubou.
- 29 Trpělivý člověk oplývá rozumností,
ten, kdo je ukvapený, tropí hlouposti.
- 30 Krotké srdce dodává tělu na životě,
závist je ale jako kostižer.
- 31 Kdo utiskuje chudáka, uráží jeho Tvůrce;
ctí jej však ten, kdo nuzným pomáhá.
- 32 Darebáka jednou srazí jeho vlastní zlo,
jistotou spravedlivého je jeho poctivost^a.
- 33 V srdci rozumného spočívá moudrost;
co skrývá nitro tupců, též vyjde najevo.
- 34 Spravedlnost povznáší národ,
hřích je národům k ostudě.
- 35 Rozumného služebníka zahrne král přízní,
prchlivostí však toho, jenž dělá ostudu.
- 1 **15** Vlídna odpověď odvrací zlobu,
příkrá řeč ale budí hněv.

PŘÍSLOVÍ 15

Jazyk moudrých zpřijemňuje poznání, tupci z úst chrlí samé nesmysly.	2
Hospodinovy oči vidí všude, vše zlé i dobré pozorně sledují.	3
Krotký jazyk je stromem života, je-li však pokřivený, ducha podlomí.	4
Hlupák pohrdá poučením otce, chytrý je ten, kdo dá na domluvy.	5
Dům spravedlivého je velkou pokladnicí, zisky darebáka nesou jen trápení.	6
Rty moudrých vědění rozsévají, srdce tupců však nikoli.	7
Oběť darebáků se Hospodinu hnuší, zalíbení má v modlitbě poctivých.	8
Cesta darebáka se Hospodinu hnuší, stoupence spravedlnosti miluje.	9
Tvrký trest tomu, kdo opouští stezku; kdo nesnese domluvy, ten umírá.	10
Do pekla i záhuby Hospodin dobře vidí, čím spíše do srdce člověka?	11
Drzoun nemiluje toho, kdo jej kárá, a proto za moudrými nechodí.	12
Radostné srdce dodává tváři krásu, ztrápené srdce ducha ubíjí.	13
Srdce rozumného touží po vědění, ústa tupců se krmí tupostí.	14
Každý den chudáka bývá těžký, dobrotivé srdce však stále hoduje.	15

PŘÍSLOVÍ 15

- 16 Lepší je málo s úctou k Hospodinu,
než velké poklady s neklidem.
- 17 Lepší je talíř zeleniny s láskou,
než hovězí hody a k nim nenávist.
- 18 Vznětlivý člověk vzbuzuje sváry,
trpělivý dovede spory uklidnit.
- 19 Cesta lenocha trním zarůstá,
stezka poctivých je ale dlážděná.
- 20 Moudrý syn dělá otcí radost,
tupec i vlastní matkou pohrdá.
- 21 Nerozumného těší každá hloupost,
rozvážný člověk drží přímý směr.
- 22 Bez porady se plány hroučí,
při množství rádců se však naplní.
- 23 Výstižná odpověď udělá člověku radost;
jak dobré je slovo v pravý čas!
- 24 Rozumný míří životem vzhůru,
co nejdál od pekla v hlubinách.
- 25 Hospodin strhne dům pyšných,
mezníky vdovy ale upevní.
- 26 Zlé úmysly se Hospodinu hnusí,
za čistá považuje slova laskavá.
- 27 Kdo se chce obohatit, ten vlastní domov boží,
kdo nenávidí úplatky, ten bude žít.
- 28 Srdce spravedlivého promýšlí odpovědi,
ústa darebáků chrlí hanebnost.
- 29 Darebákům je Hospodin velmi vzdálen,
modlitbu spravedlivých ale vyslyší.

- Zářivý pohled rozveselí srdce,
dobrá novina až do morku osvěží. 30
- Kdo zdravým domlouvám otvírá uši,
ten bude bydlet mezi moudrými. 31
- Kdo odmítá poučení, pohrdá vlastní duší,
kdo na domluvy dá, ten rozum nabere. 32
- Školou moudrosti je úcta k Hospodinu;
slávu předchází pokora. 33
- 16** Člověk si může lámat hlavu,
vhodnou odpověď však dává Hospodin. 1
- Člověk má všechny své cesty za čisté,
jeho pohnutky však zkoumá Hospodin. 2
- Hospodinu svěř všechny své činy,
tvoje úmysly se potom naplní. 3
- Hospodin učinil vše pro svůj záměr,
také i darebáka pro zlý den. 4
- Hospodinu je každý nadutec ohavností,
trestu neujde, buď si jist. 5
- Láskou a věrností se usmiřuje vina,
úctou k Hospodinu se vyhneš zlu. 6
- Když se Hospodinu něčí cesty líbí,
i jeho nepřátele s ním nakonec udobří. 7
- Lepší je málo se spravedlností,
než ohromné zisky s bezprávím. 8
- Člověk přemítá v srdci o své cestě,
jeho kroky však řídí Hospodin. 9
- Prorocký výrok patří na rty krále,
při soudu nesmí jeho ústa pochybit. 10

PŘÍSLOVÍ 16

- 11   Hospodin má poctivé míry i váhy,
          všechna závaží ve váčku pečlivě odměřil.
- 12   Páchat zlo je pro krále ohavností –
          vždyť je to spravedlnost, co drží trůn!
- 13   Spravedlivé rty se králům líbí,
          milují ty, kdo mluví upřímně.
- 14   Králova zloba je posel smrti,
          moudrý člověk ji ale utiší.
- 15   Úsměv na tváři krále znamená život,
          jeho přízeň – dešťový oblak na jaře!
- 16   Získat moudrost je nad ryzí zlato,
          nad stříbro nejčistší je získat rozumnost.
- 17   Cesta upřímných vede pryč od zla;
          kdo hlídá svou cestu, svou duši uchrání.
- 18   Pýcha předchází pád
          a namyšlenost zkázu.
- 19   Lepší je sdílet porobu s pokornými
          nežli se s pyšnými dělit o kořist.
- 20   Kdo hloubá ve Slově, nachází štěstí,
          kdo doufá v Hospodina, je blažený!
- 21   Kdo má moudré srdce, je znám svou rozumností,
          výřečné rty přesvědčivosti dodají.
- 22   Pramen života má ten, kdo má rozum,
          vlastní hloupost je trestem hlupáků.
- 23   Srdce moudrého dohlíží na jeho ústa,
          jeho rtům dodá přesvědčivosti.
- 24   Laskavá slova jsou jako plástev medu,
          jak balzám na duši, celému tělu lék.

PŘÍSLOVÍ 16–17

- Cesta se člověku může zdát správná,
nakonec však bývá cestou ke smrti. 25
- Člověk nádeničí, protože musí,
jeho vlastní hlad ho pohání. 26
- Ve špíně se hrabe ničema,
na jeho rtech jako by oheň plál. 27
- Zvrácený člověk rozsívá sváry,
pomlouváč rozeštvé i dobré přátele. 28
- Násilníci i svoje druhy klamou,
aby je zlákali na cestu nedobrou. 29
- Kdo mhouří oči, vymýšlí zvrácenosti,
kdo svírá rty, osnuje špinavost. 30
- Korunou krásy jsou šediny –
kdo žijí spravedlivě, ti ji obdrží. 31
- Je lepší být trpělivý než velký silák,
je lepší se ovládat než města dobývat. 32
- Člověk si může házet losem do klína,
všechno rozhodování je však od Hospodina. 33
- 17** Lepší je suchý kus chleba v klidu 1
než dům plný masa a sváru.
- Chytrý sluha bude pánem nezdárného syna,
s jeho bratry se o dědictví podělí. 2
- Na stříbro je tyglík a na zlato pec,
lidské srdce však zkoumá Hospodin. 3
- Zlý člověk dá na ničemné řeči,
lhář poslouchá zlé jazyky. 4
- Kdo zesměšňuje chudáka, uráží jeho Tvůrce;
škodolibý člověk trestu neujde. 5

PŘÍSLOVÍ 17

- 6 Korunou starců jsou jejich vnuci,
ozdobou synů otcové.
- 7 Hlupáku nesluší vznešená slova,
tím méně urozeným lživá řeč.
- 8 Úplatek působí jako zaříkadlo:
úplatkáři se daří, kam se obrátí.
- 9 Kdo stojí o lásku, přikrývá všechny viny,
ten, kdo je připomíná, rozeštvete přátele.
- 10 Na rozumného více zapůsobí výtky,
než kdyby tupci stokrát nařezal.
- 11 Na nic než na vzpouru zlosyn nemyslí,
bude však navštíven poslem ukrutným.
- 12 Raději narazit na zuřivou medvědici
nežli na hlupáka s jeho tupostí.
- 13 Kdo odplacuje zlem za dobro,
jeho dům už nikdy neopustí zlo.
- 14 Začátek hádky je protržení hráze –
raději přestaň, než spor propukne!
- 15 Omlouvat ničemu i očernit poctivého –
obojí se Hospodinu hnusí nastejno.
- 16 K čemu jsou peníze v rukou tupce?
Když nemá rozum, moudrost nekoupí!
- 17 Přítel miluje za všech okolností,
bratr se rodí pro chvíle trápení.
- 18 Přišel o rozum, kdo rukou upíše se,
kdo za bližního složí záruku.
- 19 Kdo se rád hádá, ten rád hřeší,
kdo si otvírá ústa, říká si o potíži.

PŘÍSLOVÍ 17–18

- Kdo má falešné srdce, nenajde štěstí,
kdo má křivý jazyk, špatně dopadne. 20
- Kdo zplodil tupce, má důvod k žalu,
hlupákův otec radost nepozná. 21
- Radostné srdce je lék nejlepší,
ztrápený duch ale kosti vysouší. 22
- Darebák přijímá tajné dárky,
aby cesty práva podvrátil. 23
- Rozumný má moudrost přímo před sebou,
oči hlupáka ji v celém světě nenajdou. 24
- K mrzutosti je otci tupý syn,
svou matku naplňuje hořkostí. 25
- Pokutovat nevinného jistě není dobré,
natož bít urozené, když jednají poctivě. 26
- Kdo získal poznání, ten šetří slova,
rozumný člověk se umí ovládat. 27
- I hlupák, mlčí-li, za moudrého je brán,
rozumně vypadají ústa zavřená. 28
- 18** Samotáři jde jen o vlastní choutky,
každou rozumnou radou pohrdne. 1
- Tupec nijak nestojí o rozumnost –
chce jen vyklopit, co má na srdci. 2
- Kam přijde darebák, přijde i pohrdání,
za ním pak hanba a potupa. 3
- Hluboká voda jsou slova úst některých,
zurčící potok, pramen moudrosti. 4
- Stranit darebákovi jistě není dobré,
natožpak nevinného o právo připravit. 5

- 6   Tupcova ústa spěchají k hádkám,
         jeho rty po výprasku volají.
- 7   Tupci jsou jeho ústa záhubou,
         rty jsou mu pastí smrtelnou.
- 8   Pomluvy se pamlsky být zdají,
         hluboko do nitra ale padají.
- 9   Kdo při své práci lenoší,
         od kazisvěta se příliš neliší.
- 10   Hospodinovo jméno je pevnou věží;
         spravedlivý se uchýlí do jeho bezpečí.
- 11   Majetek bohatého je jeho pevnou tvrzí,
         nepřekonatelnou zdí je v jeho představách.
- 12   Pýcha předchází pád,
         slávu předchází pokora.
- 13   kdo odpovídá dřív, než vyslechne,
         hloupost projevuje k vlastní ostudě.
- 14   Lidský duch dovede unést nemoc,
         ztrápený duch se však nedá vydržet.
- 15   Rozumné srdce nabývá poznání,
         moudré uši prahnou po vědění.
- 16   Dar otvírá člověku dveře,
         i před velikány jej přivede.
- 17   První, kdo líčí spor, se zdá být v právu,
         příchod druhého jej ale prověří.
- 18   Los dokáže ukončit sváry,
         i mocné dovede rozsoudit.
- 19   Ukřivděný bratr se uzavře jak město,
         rozepře působí jako hradní závory.

- Ovocem svých úst si každý naplní břicho,
úrodou vlastních rtů se každý nasytí. 20
- Jazyk má moc nad smrtí i životem,
kdo rád mluví, jedí jeho ovoce. 21
- Kdo našel manželku, ten našel štěstí,
Hospodin jej svou přízní obdařil. 22
- Chudák poníženě prosí,
boháč odpovídá hrubostí. 23
- Jsou tací přátelé, co jsou jen ke škodě;
bližší než bratr je ale ten, který miluje. 24
- 19** Lepší chudý poctivec 1
než prolhaný pitomec.
- Nadšená nevědomost není dobrá;
kdo hodně spěchá, hodně chybuje. 2
- Člověk padá pro vlastní hloupost,
v srdci má ale na Hospodina zlost. 3
- K majetnému se přátelé jen hrnou,
chudáas je zanechán bez přátel. 4
- Křivopřísežník neujde trestu,
neunikne ten, kdo šíří klam. 5
- Štědrého člověka si mnozí předcházejí,
s tím, kdo rozdává, se každý přátelí. 6
- Chudáse nesnáší ani jeho bratři –
tím spíše se mu vyhnou přátelé!
Snaží se najít slova, ale zbytečně. 7
- Kdo se má rád, snaží se získat rozum,
kdo rozvahy se drží, štěstí dosáhne. 8
- Křivopřísežník neujde trestu,
kdo šíří klam, ten zahyne. 9

PŘÍSLOVÍ 19

- 10 Tupci nesluší žádný přepych,
tím méně otroku vlada nad pány.
- 11 Prozíravost brání člověku se hněvat,
promíjet vinu je jeho ozdoba.
- 12 Králova zlost – to je lví řev,
jeho přízeň – rosa na trávě.
- 13 Tupý syn je neštěstím svého otce,
hašteřivá žena pak crčení bez konce!
- 14 Dům a majetek bývá po rodičích,
rozumnou ženu však dává Hospodin.
- 15 Lenost ukolébá člověka k spánku;
kdo je váhavý, zůstane o hladu.
- 16 Kdo dbá na příkázání, dbá na vlastní duši;
komu je lhostejné, jak žije, zahyne.
- 17 Kdo pomáhá chudým, půjčuje Hospodinu;
on sám mu jeho dobrodiní odplatí.
- 18 Napravuj syna, dokud máš naději,
jeho smrt nechtěj dopustit.
- 19 Vztekoun zasluhuje potrestání;
ušetříš-li ho, zkazíš ho ještě víc.
- 20 Poslechni radu, přijmi poučení,
abys byl příště moudřejší.
- 21 Člověk má v srdci mnohé plány,
stane se ale, co chce Hospodin.
- 22 Po člověku se žádá, aby byl laskavý;
lépe je být chudák nežli podvodník.
- 23 Úcta k Hospodinu přináší život;
v sytosti a klidu pak člověk může spát.

- Lenoch k talíři natáhne ruku,
k ústům ji už ale nezvedne. 24
- Nabij drzounovi a prostáček zmoudří,
pokárej rozumného a dojde poznání. 25
- Napadá otce, vyhání matku
syn hanebný a nestoudný. 26
- Přestaň, synu, naslouchat poučení
a zabloudíš od slov poznání. 27
- Ničemný svědek se vysmívá právu,
ústa darebáků hltají hanebnost. 28
- Na drzouny čekají soudy,
na hřbety tupců rány. 29
- 20** Víno je drzoun a pivo křikloun;
kdo za ním vrávorá, nezmoudří. 1
- Jako když lev řve, král hrůzu nahání;
ten, kdo jej popudí, svůj život ohrozí. 2
- Upustit od sporu je člověku ke cti,
rozčilovat se umí každý hňup. 3
- Na podzim se lenochu nechce orat,
o žních mu nezbude než jít žebrat. 4
- Jak hluboká voda je rada v srdci člověka;
ten, kdo je rozumný, ji umí načerpat. 5
- Kdekdo se holedbá svou vlastní oddaností,
věrného muže však aby pohledal. 6
- Spravedlivý je, kdo žije v poctivosti;
jak blaze bude jeho potomkům! 7
- Král sedí na trůnu, aby soudil,
očima rozhání všechno zlo. 8

- 9 Kdo může říci: Mám čisté srdce,
od hříchu jsem se oprostil?
- 10 Dvojí metr a dvojí závaží –
Hospodinu se hnusí obojí.
- 11 I na dětech se podle chování pozná,
jak čistá a upřímná je jejich povaha.
- 12 Slyšící ucho, vidoucí oko –
obojí to učinil Hospodin.
- 13 Nemiluj spánek, ať nezchudneš;
otevři oči, ať se nasytíš.
- 14 „Špatné, moc špatné,“ říká, kdo kupuje,
a jen co popojde, už si pochvaluje.
- 15 Někdo má zlato a perel hromady,
nejdražší klenot jsou ale moudré rty.
- 16 Vezmi plášť tomu, kdo ručí za cizího,
když ručí za cizinku, vezmi si zástavu.
- 17 Ten, komu pokrm ze lži lahodí,
skončí s ústy plnými kamení.
- 18 Podpoř své úmysly dobrou radou,
nech se poučit, než začneš boj.
- 19 Mluvka roznáší tajemství, kudy chodí;
s tluchubou neměj co do činění.
- 20 Kdo zlořečí otci nebo matce,
toho svíce zhasne v temnotě.
- 21 Rychlé zbohatnutí na začátku,
žádné požehnání na konci.
- 22 Nikdy neříkej: „Tu křivdu pomstím,“
čekej na Hospodina – ten ti pomůže.

Dvojí závaží se Hospodinu hnusí; falešné váhy nejsou dobrá věc.	23
Hospodin řídí lidské kroky; který člověk své cestě rozumí?	24
Je v pasti, kdo něco chvatně prohlásil za svaté a teprve potom přemýšlel.	25
Moudrý král se vypořádá s darebáky: nechá je drtit pod koly.	26
Hospodinovou svící je duch člověka – vše, co je skryté, prozkoumá.	27
Láska a věrnost ať opatrují krále, jeho trůn ať podpírá laskavost.	28
Chloubou mládenců je jejich síla, ozdobou starců šediny.	29
Modřiny a boule vydrhnou špatnost, rány zasáhnou hluboko do nitra.	30
21 Královo srdce je v Hospodinově ruce – jak vodní strouhu je směruje, kam chce.	1
Člověk má všechny své cesty za správné, srdce však zpytuje Hospodin.	2
Když se děje spravedlnost a právo, Hospodin to má raději než oběti.	3
Povýšené oči, naduté srdce, úsilí ničemů – to vše je hřích.	4
Plány pracovitých vedou k zisku, zbrkllost přináší jenom chudobu.	5
Poklady získané lživými řečmi jsou pomíjivá marnost, smrtelná past.	6

- 7 Darebáci budou smeteni vlastní krutostí;
konat spravedlnost totiž odmítli.
- 8 Cesta podvodníka je klikatá,
povaha čistých je upřímná.
- 9 Lepší je stěhovat se do kouta na střechu
než s hašteřivou ženou sdílet dům.
- 10 Darebák tíhne ke zlu celou svou duší,
nebude laskavý ani k příteli.
- 11 Když trestají drzouna, prostáček zmoudří,
když vzdělávají moudrého, dojde poznání.
- 12 Spravedlivý se učí na domě darebáka:
darebáci jsou sráženi pro svou zkaženost.
- 13 Kdo dělá, že neslyší volání ubožáka,
nebude vyslyšen, až bude volat sám.
- 14 Tajný dárek dokáže utišit hněv,
postranní úplatek i velkou zuřivost.
- 15 Poctivému je radostí prosazení práva,
pro bídáky je to však záhuba.
- 16 Z cesty rozumu kdo ztratil se,
ve shromáždění mrtvých spočine.
- 17 Milovník radovánek je vlastně chudák;
milovník přepychu a vína nebude bohatý.
- 18 Darebák bude výkupným za spravedlivého,
na místě poctivých se ocitne podvodník.
- 19 Lepší je bydlet někde v pustině
než s hašteřivou ženou hádat se.
- 20 Moudrý má doma olej a vzácné poklady,
tupec však všechno rozhází.

PŘÍSLOVÍ 21–22

- Komu jde o spravedlnost a soucit, 21
 nalezne život, spravedlnost a slávu.
- Do města siláků vnikl moudrý 22
 a zbořil pevnost, na niž se spolehli!
- Ten, kdo si hlídá ústa a jazyk, 23
 chrání svou duši před trápením.
- Nadutý domýšlivec se Drzoun jmenuje, 24
 jeho zpupnost nezná žádnou mez.
- Lenocha umoří jeho vlastní touhy, 25
 jeho rukám práce nevoní.
- Celý den jenom toužebně touží, 26
 spravedlivý však rozdává a neskrblí.
- Sama ohavnost je obětí ničemů, 27
 zvláště když se obětuje ze zlých úmyslů!
- Falešný svědek bídne zhyne; 28
 poslední slovo má, kdo umí naslouchat.
- Darebák jde a na nic nedbá, 29
 poctivý však svou cestu zvažuje.
- Žádná moudrost, žádná šikovnost, 30
 žádná rada na Hospodina nestačí.
- Kůň bývá chystán pro den boje, 31
 Hospodinovo je však vítězství.
- 22** Jméno je cennější než spousta peněz, 1
 nad stříbro a zlato je být oblíben.
- Boháč a chudák mají společné jedno: 2
 Stvořitelem obou je Hospodin.
- Rozvážný vidí hrozbu a vyhne se jí, 3
 tupci jdou klidně dál, až na to doplatí.

- 4 Výsledkem pokory a úcty k Hospodinu
je bohatství, sláva a život.
- 5 Trnitá a zrádná je cesta zvráceného,
komu je život drahý, drží se daleko.
- 6 Zasněvej dítě do jeho cesty –
nesejde z ní, ani když zestárne.
- 7 Boháč panuje nad chudáky,
dlužník je věřitelovým otrokem.
- 8 Kdo seje bezpráví, sklídí pohromu;
jeho hrůzovláda pomine.
- 9 Požeháný je ten, kdo je štědrý;
i o chleba se dělí s chudákem!
- 10 Vyžeň drzouna a rozepře zmizí;
hádky a urážky ihned přestanou.
- 11 Kdo z čistého srdce miluje,
kdo má ušlechtilost na svých rtech,
bude mít krále za přítele.
- 12 Hospodin střeží vědění,
úmysly podvodníků ale překazí.
- 13 „Venku je lev!“ říká lenoch.
„Na ulici bych přišel o život!“
- 14 Ústa svůdkyně jsou bezedná jáma,
kdo hněvá Hospodina, do ní se propadne.
- 15 Nerozumnost vězí v srdci dítěte,
trestající metla ji ale vyžene.
- 16 Kdo utiskuje nuzné, aby se obohatil,
a dává bohatým, skončí v chudobě.

SLOVA MUDRCŮ

- Nakloň své ucho a slova mudrců slyš,
své srdce věnuj mému vědění. 17
- Příhodné bude, když zachováš je v nitru,
budou-li pohotově vždy na tvých rtech. 18
- Dnes právě tebe mám v úmyslu učit,
abys na Hospodina pevně spoléhal. 19
- Třicatero rad jsem pro tebe sepsal –
je v nich poučení a vědění, 20
- abys poznal výroky spolehlivé pravdy
a předával ji těm, kdo na ni čekají: 21
- Neodírej chudáka – je přece chudák;
u soudu neutlačuj ubohé. 22
- Sám Hospodin se jejich pře ujme
a vydře duši těm, kdo vydírají je! 23
- Neměj za přítele vznětlivého muže,
se vzteklým člověkem se nespolečuj,
jinak se přiučíš jeho zvykům,
do pasti uvrhneš duši svou. 24
- Nepatří k těm, kdo se upisují,
nezaručuj se za půjčky. 26
- Proč bys měl přijít i o vlastní lůžko,
až nebudeš mít čím zaplatit? 27
- Neposunuj starodávné meze,
které vytyčili tvoji otcové. 28
- Hleď – kdo je mistrem svého díla,
v královských službách octne se;
nepatrným lidem sloužit nebude. 29

- 1 **23** Když s mocným člověkem k jídlu sedáš si,
dobře si uvědom, co se ti nabízí.
- 2 Neukrotíš-li svoji chuť,
sám si do krku vrazíš nůž.
- 3 Po jeho lahůdkách nedychti –
ten pokrm je totiž ošidný!
- 4 Nenič se honbou za bohatstvím,
měj rozum a rychle přestaň s tím.
- 5 Jen je zahlédneš, bohatství už tu není,
roztáhne křídla jako orel, k nebi uletí!
- 6 Raději nejez pokrm lakomce,
po jeho lahůdkách nedychti.
- 7 V duchu jen počítá – je už takový,
když říká, „Jez a pij,“ není upřímný.
- 8 Sousta, jež snědl jsi, vyzvracíš,
tvoje lichotky budou zmařeny!
- 9 Cokoli říkat tupci je zbytečné,
moudrostí tvých slov jen pohrdne.
- 10 Neposunuj starodávné meze,
od pole sirotků dej ruce pryč!
- 11 Jejich Zastánce je totiž mocný –
sám proti tobě povede jejich při.
- 12 Ved' svoji mysl ke vzdělání,
své uši k řečem poučným.
- 13 Své dítě učit kázni neváhej,
dáš-li mu metlou, neumře!
- 14 Když mu sám metlou nabiješ,
jeho duši z pekla vytrhneš.
- 15 Bude-li, synu, tvé srdce moudré,
mé srdce zajásá, to mi věř.
- 16 Celé mé nitro se zaraduje,
budou-li tvé rty mluvit počestně.

Závist k hříšníkům v srdci nechovej, v úctě k Hospodinu žij každý den.	17
Budoucnost totiž patří tobě – tvá naděje tě nezklame!	18
Poslouchej, synu, a buď moudrý, na cestu zaveď srdce své:	19
Nepatři k těm, kdo se opíjejí vínem, k hltounům masa neřaď se.	20
Žrouta i pijáka totiž čeká nouze, ospalost člověka do hadrů obleče!	21
Poslouchej otce, který tě zplodil, nepohrdej svou matkou, až zestárne.	22
Pravdu získej, za nic ji neprodávej, rovněž tak moudrost, kázeň, rozumnost.	23
Otec spravedlivého je naplněn štěstím, rodič moudrého má důvod k radosti.	24
Tvůj otec i matka ať tedy mají radost, tvoji rodičku ať štěstí naplní!	25
Věnuj mi, synu můj, své srdce, nespouštěj oči z cesty mé:	26
Nevěstka je jak bezedná jáma, těsnou studnou se stane svůdkyně.	27
Jak lupič ve skrytu na kořist číhá, řady nevěrníků spěchá rozmnožit!	28
Čí to „au“ a čí to „oj“? Čí ten křik a čí ten boj?	29
Čí boulí bezpočet? Čí oči zarudlé?	
Těch, kdo u vína vysedávají, těch, kdo vyhledávají nápoje!	30
Do vína nezahléd' se – jak rudé je, jak v poháru jen jiskří, jak hladce klouže do hrdla!	31

32 Nakonec ale jako zmije uštkne,
dokáže otrávit jako had.
33 Tvé oči uvidí prapodivně,
tvé srdce bude mluvit spleteně.
34 Bude ti, jako bys usnul na širém moři,
jako bys ulehl stožáru na špici.
35 Prý: Dostal jsem ránu? Nebolí!
Že zbili mě? Už nevím kdy!
Až se proberu, dám si ještě víc!

1 **24** K zlým lidem nechovej žádnou závist,
po jejich společnosti nedychti.
2 V srdcích přemýšlejí o násilí,
svými rty mluví, aby trápili.
3 Moudrost dovede postavit dům,
šikovnost jej umí upevnit.
4 Poznání pak jeho pokoje plní
majetkem vzácným a překrásným.
5 Moudrý zmůže víc než velký silák,
ten, kdo má znalosti, sílu přemáhá.
6 Svůj boj vyhrajíš díky dobrým radám,
ve množství rádců je záchrana.
7 Hlupák na moudrost nedosáhne,
ve shromáždění obce musí pomlčet.
8 Kdo stále vymýšlí, jak by škodil,
toho pojmenují pan Úskočný.
9 Výmysly hlupáků jsou vlastně hřích,
drzoun je každému odporný.
10 Pokud se budeš v těžký den hroutit,
tvá síla za moc nestojí.

- Zachraňuj ty, kdo jsou vlečeni k smrti, 11
ujmi se těch, jež vedou k popravě!
Copak chceš říci: „My jsme to nevěděli“? 12
Tomu, jenž zkoumá srdce, vše jasné je!
Strážce tvé duše o všem ví,
každému jeho skutky odplatí!
- Jez med, můj synu, vždyť je tak dobrý, 13
plástek je sladká na patře.
Právě tak zachutná tvé duši moudrost – 14
najdeš-li ji, budoucnost patří tobě,
tvá naděje tě nezklame!
- Nečíhej, ničemo, u bytu spravedlivého, 15
neodvažuj se škodit jeho příbytku!
Spravedlivý vstane, i kdyby sedmkrát padl, 16
jediné sklouznutí ale zničí ničemu.
- Neraduj se, když tvůj nepřítel padne, 17
nejásej v srdci nad jeho klesnutím.
Hospodinu by se nelíbil ten pohled, 18
mohl by od něj odvrátit svůj hněv.
- Kvůli zlosynům se nemusíš zlobit, 19
darebákům nemáš co závidět.
Budoucnost nečeká lidi zlé, 20
svíce darebáků uhasne!
- Cti Hospodina, synu, a také krále, 21
nezačínej si s buřiči.
Vždyť jejich zkáza přijde nenadále; 22
jak budou oba trestat, kdo to ví?

DALŠÍ SLOVA MUDRCŮ

- 23 Zde jsou další slova mudrců:
Stranit někomu u soudu
není vůbec dobré.
- 24 Kdo omilostní darebáka,
bude proklínán lidmi,
takovému budou spílat národy.
- 25 Žalobci však bývají oblíbeni,
takoví se jen chvály dočkají.
- 26 Upřímná odpověď –
na rty polibek.
- 27 Zvládni svou práci venku,
o své pozemky se postarej,
potom si můžeš stavět dům.
- 28 Nesvědč proti bližnímu pro nic za nic;
chceš snad oklamávat svými rty?
29 Neříkej: „Zachovám se k němu jak on ke mně,
každému jeho skutky oplatím!“
- 30 Jednou jsem šel kolem lenochova pole,
31 kolem vinice někoho, kdo přišel o rozum –
všechno bylo zarostlé trním,
všechno pokrývaly kopřivy,
kamenná zídka celá zbořená!
- 32 To, co jsem viděl, jsem si vzal k srdci,
z onoho pohledu jsem se poučil:
33 Chvilku si pospíš, chvilku zdřímneš,
na chvilku složíš ruce a poležíš;
34 najednou tě jak tulák navštíví nouze,
bída tě přepadne jako loupežník!

DALŠÍ ŠALOMOUNOVA PŘÍSLOVÍ

- 25** Zde jsou další Šalomounova přísloví, 1
 shromážděná na dvoře judského krále Ezechiáše:
- Slávou Boží je věc tajit, 2
 slávou králů je věc prozkoumat.
- Jak výšku nebe a hlubiny země, 3
 tak srdce králů nelze vystihnout.
- Když se od stříbra odloučí struska, 4
 zlatníkovi se ukáže ryzí kov.
- Když od krále odloučí darebáka, 5
 spravedlností se zpevní jeho trůn.
- Před králem se nedělej důležitým, 6
 mezi významné lidi nestav se.
- Je lepší být vyzván: „Pojď výše“ 7
 než být před urozenými ponížen.
- I když něco spatříš na vlastní oči, 8
 nepouštěj se pro to rychle do sporu.
- Co by sis mohl nakonec počít, 9
 kdyby tě tvůj bližní k hanbě přivedl?
- Spor se svým bližním když vyřizuješ, 10
 neodhaluj cizí tajemství.
- Ten, kdo to uslyší, potom potupí tě, 11
 tvá špatná pověst tě už nepustí!
- Zlatá jablka na stříbrných mísách 12
 jsou slova řečená v pravý čas.
- Zlatá náušnice, klenot z ryzího kovu 13
 je moudrá výtka pro vnímavý sluch.
- Chladivým sněhem uprostřed léta 14
 je věrný posel těm, kdo jej vyslali;
 duši svých pánů jistě občerství!

- 14 Oblaka, vítr – a žádný déšť!
Chvástavé sliby – samé chyby!
- 15 Trpělivostí lze získat i vůdce;
měkký jazyk drtí kosti.
- 16 Najdeš-li med, jez ho s mírou;
jinak se přesytíš a zvrátíš jej.
- 17 Navštěvuj svého přítele jen vzácně,
jinak se přesytí a znenávidí tě.
- 18 Kdo proti bližnímu křivě svědčí,
je jako kyj, jak meč, jak ostrý šíp.
- 19 Jak vyražený zub, jak vykloubená noha
je důvěra ve zrádce v těžký den.
- 20 Obírat o šaty v chladný den,
nalévat ocet do rány –
totéž je truchlivému zpívat písničky.
- 21 Hladoví-li tvůj nepřítel, dej mu najíst,
a pokud žízní, vodu podej mu.
- 22 Na hlavu shrneš mu tím řeřavé uhlí,
sám Hospodin dá ti odplatu.
- 23 Severní vítr s sebou nese liják,
tajné řeči pak zlobné pohledy.
- 24 Lepší je stěhovat se do kouta na střechu
než s hašteřivou ženou sdílet dům.
- 25 Chladivá voda pro hrdlo vyprahlé
je dobrá novina ze země daleké.
- 26 Zakalený je pramen, studna zkažená,
když spravedlivý před ničemou kolísá.
- 27 Jíst mnoho medu nemusí být dobré,
usilovat o slávu může být neslavné.

- Bezbranné město, zborcená hradba
je ten, kdo sám sebe nezvládá. 28
- 26** Jako sníh létu, jako sklizni déšť,
asi tak sluší tupci čest. 1
- Vrabcem přeletí, vlaštovka se mihne,
bezdůvodná kletba k cíli nedojde. 2
- Na koně je bič, na osla uzda,
na hřbety tupců ale hůl. 3
- Neodpovídej tupci na jeho tupost,
aby ses mu sám nezačal podobat. 4
- Odpověz tupci na jeho tupost,
aby si přestal moudrý připadat. 5
- Uřezává si nohy, pije utrejch,
kdo se zprávou tupce posílá. 6
- Chabé jak zmrzačené nohy
je přísloví v ústech tupcových. 7
- Jako do praku nabíjet kámen
je tupci prokazovat čest. 8
- Jako trn v ruce opilce
je přísloví v ústech pitomce. 9
- Jako lučištník, jenž střílí naslepo,
je ten, kdo najímá tupce jdoucího okolo. 10
- Jako pes vrací se k vlastnímu zvratku,
tak tupec opakuje vlastní pitomost. 11
- Viděl jsi člověka, co si moudrý připadá?
Více se dá čekat od hlupáka! 12
- Lenoch říká: „Šelma je na cestě!
Po ulicích běhá lev!“ 13

- 14 Dveře se otáčejí v pantech,
lenoch v peřině.
- 15 Lenoch k talíři ruku natáhne,
zvednout ji k ústům už ale nezvládne.
- 16 Lenoch sám sobě připadá moudrý
nad sedm rádců zkušených.
- 17 Tahá za uši rozběhnutého psa,
kdo plete se do sporu, jenž se ho netýká.
- 18 Jako šílenec, jenž rozsévá smrt
zápalnými šípy, které vypouští,
19 takový je, kdo svému bližnímu lže
a potom říká: „Vždyť to byl žert!“
- 20 Chybí-li dřevo, hasne žár;
chybí-li pomlouvač, tichne svár.
- 21 Uhlí je pro výheň, dřevo pro oheň,
svárlivý člověk pro vzplanutí rozepře.
- 22 Pomluvy se pamlsky být zdají,
hluboko do nitra ale padají.
- 23 Stříbrná glazura na střepu hliněném
jsou vřelé rty na srdci zlém.
- 24 Ten, kdo nenávidí, se v řeči přetvařuje,
hluboko v nitru ale chová lest.
- 25 Jeho příjemným řečem vůbec nevěř –
v srdci má sedmerou ohavnost!
- 26 I když se nenávist za přetvářku skrývá,
přece pak veřejně bývá odhalena.
- 27 Kdo jámu kopá, sám do ní padá;
kdo valí balvan, toho zavalí.
- 28 Prolhaný jazyk svou oběť nenávidí,
úlisná ústa zkázu chystají.

- 27 Nechlub se tím, co bude zítra – 1
netušíš ani, co bude dnes!
- At' tě chválí druzí, a ne tvá vlastní ústa, 2
at' jsou to cizí, a ne tvé vlastní rty.
- Kámen tlačí a písek tíží, 3
vydržet s tupcem je těžší než obojí.
- Zloba je krutá a hněv prudký, 4
kdo však obstojí před závistí?
- Lepší otevřené pokárání 5
nežli tajené milování.
- Bezpečnější jsou rány od přítele 6
než hojné polibky od soka.
- Sytý i pláství medu pohrdá, 7
hladovému se každá hořkost sladká zdá.
- Jako pták vyplašený ze svého hnízda 8
je člověk prchající z domova.
- Olej a kadidlo oblažují srdce, 9
přítel je vítanější než vlastní úsudek.
- Svého ani otcova přítele neopouštěj. 10
Do domu svého bratra nechod' v nesnázích –
lepší je blízký soused než bratr vzdálený!
- Potěš mé srdce, synu, a buď moudrý, 11
at' mám co odpovědět na cizí urážky.
- Rozvážný vidí hrozbu a vyhne se jí, 12
tupci jdou klidně dál, až na to doplatí.
- Vezmi plášť tomu, kdo ručí za cizího, 13
když ručí za cizinku, vezmi si zástavu.
- Kdo svému příteli halasně žehná už brzy od rána, 14
za kletbu se mu to počítá.

- 15 Věčnému crčení v období dešťů
se hašteřivá žena podobá.
- 16 Kdo ji chce zkrotit, chce zkrotit vítr,
do pravé ruky chce olej pochytat.
- 17 Železo se brousí železem,
tak přítel brousí svého přítele.
- 18 Kdo pěstuje fíkovník, bude jíst fíky,
kdo pečuje o pána, vyslouží si díky.
- 19 Hladina zrcadlí lidskou tvář,
člověk zrcadlí srdce člověka.
- 20 Peklo a zhouba se nikdy nenasytí,
právě tak nenasytné jsou lidské oči.
- 21 Na stříbro je tyglík, na zlato pec,
podle své pověsti člověk pozná se.
- 22 I kdybys hňupa v hmoždíři
napadrť rozdrtil palicí,
nezbavil bys ho hlouposti!
- 23 Své ovce znej na první pohled,
své srdce věnuj svému stádu.
- 24 Bohatství přece netrvá věčně,
netrvá ani koruna králů.
- 25 Tráva však vyroste na posekané louce,
seno se znovu sveze z hor.
- 26 Beránci kdykoli oděv ti poskytnou,
za kozlíky si koupíš pozemek.
- 27 Kozího mléka bude dostatek,
pokrm pro tebe i pro tvou rodinu,
dostatek živobytí i pro tvou čeládku!

- 28 Darebáci prchají, i když je nikdo nehoní, 1
 spravedliví jsou smělí jak mladí lvi.
- Když je v zemi bezpráví, mnozí v ní panují; 2
 vládce znalý a rozumný se dlouho udrží.
- Když nuzný člověk utiskuje chudáky, 3
 je jako průtrž, co zničí obilí!
- Ti, kdo opouštějí Zákon, velebí darebáka, 4
 kdo Zákon dodržují, se staví proti nim.
- Spravedlnost je nad chápání zlých lidí, 5
 hledači Hospodina ji plně pochopí.
- Lepší poctivý chudák 6
 nežli zkažený boháč.
- Rozumný syn pečlivě plní Zákon, 7
 přítel hodovníků je otci k ostudě.
- Kdo bohatne lichvou a ceny nadsazuje, 8
 hromadí pro toho, kdo myslí na chudé.
- Když někdo odvrací ucho, aby neslyšel Zákon, 9
 i jeho modlitba bude ohavná!
- Do vlastní jámy padne svůdce poctivých, 10
 na bezúhonné čeká skvělé dědictví.
- Boháč sám sobě připadá moudrý, 11
 rozumný chudák ho však odhalí.
- Když jásají spravedliví, je to veliká sláva, 12
 když mají darebáci navrch, každý se schovává.
- Kdo přikrývá své viny, úspěchu nedosáhne, 13
 kdo vyznává a opouští je, dojde milosti.
- Blaze tomu, kdo je vždy opatrný, 14
 kdo zatvrzuje srdce, špatně dopadne.

- 15 Jako lev řvoucí, jak medvěd zuřivý
je ničemný panovník nad lidem ubohým.
- 16 Vůdce, jenž nemyslí, tím více utlačuje;
ten, komu nejde o zisk, tu dlouho zůstane.
- 17 Člověk obtížený vraždou se řítí do propasti,
od takového ruce pryč!
- 18 Kdo žije poctivě, ten zachován bude,
kdo jde křivolakou cestou, náhle upadne.
- 19 Kdo obdělává pole, nasytí se chlebem,
bída se nasytí, kdo honí vidiny.
- 20 Věrného člověka požehnání zahrne,
kdo spěchá zbohatnout, trestu neujde.
- 21 Stranit někomu jistě dobré není;
i pro kus chleba se mnohý proviní.
- 22 Lakomec štve se za majetkem,
neví, že skončí v chudobě.
- 23 Kdo kárá, nakonec dojde ocenění
spíše než jazyk, který jen lichoť.
- 24 Odírat rodiče prý žádný hřích není –
to může říkat jen vrahův společník!
- 25 Chamtivý člověk podněcuje sváry,
kdo doufá v Hospodina, bude úspěšný.
- 26 Na vlastní rozum spoléhá jen tupec,
kdo ale žije moudře, bude zachráněn.
- 27 Kdo dává chudému, nebude trpět nouzí,
kdo zakrývá si oči, potká ho prokletí.
- 28 Když mají darebáci navrch, každý se ukrývá,
když na ně přijde záhuba, spravedlivých přibývá.

- 29 Z často káraného se stane zatvrzelý,
když náhle zhrouť se, nebude pomoci. 1
- Z rozmachu spravedlivých lid se raduje,
když vládnou darebáci, národ běduje. 2
- Kdo miluje moudrost, působí otcí radost,
přítel nevěstek však mrhá majetek. 3
- Spravedlností král posiluje zemi,
kdo ale zvyšuje daně, ten ji pustoší. 4
- Kdo svému bližnímu lichotí,
prostírá před jeho nohy síť. 5
- Zlý člověk vězí v pasti hříchů,
spravedlivý je plný radostného smíchu. 6
- Spravedlivý má zájem o právo ubohých,
darebák o tom nechce vědět nic. 7
- Drzouni dovedou vzbouřit město,
mudrci dovedou odvrátit hněv. 8
- S hlupákem když se moudrý dohaduje,
pohrůžky, posměch, nic nikam nevede! 9
- Krvelační poctivce nenávidí,
upřímnému se sápu po krku. 10
- Tupec dá průchod všem svým citům,
moudrý se ale drží zpět. 11
- Panovník, jenž dá na lživé řeči,
bude mít za služebníky samé ničemy. 12
- Chudák a vyděrač mají jedno společné:
oběma dal Hospodin vidět světlo dne. 13
- Soudí-li král i chudé poctivě,
jeho trůn bude navěky upevněn. 14

- 15 Moudrosti dodává metla a domluva,
rozpuštělé dítě je pro matku ostuda.
- 16 Když přibývá darebáků, hříchu přibývá,
spravedliví však spatří jejich pád.
- 17 Vychovej syna, a dá ti odpočnutí,
uspokojením tvou duši nasytí.
- 18 Kde chybí zjevení, lid ztrácí zábrany,
kdo ale plní Zákon, ten je blažený.
- 19 Netrestej otroka pouhými slovy;
rozumí sice, ale neodpoví!
- 20 Viděl jsi člověka, co v řeči pospíchá?
Více se dá čekat od hlupáka!
- 21 Když někdo otroka odmalička hýčká,
bude mít z něho nevděčníka.
- 22 Hněvivý člověk vzbuzuje různice,
kdo je vznětlivý, hřeší velice.
- 23 Vlastní povýšenost člověka poníží,
kdo je poníženého ducha, dojde uznání.
- 24 Zlodějův společník sám sobě škodí,
když ani pod přísahou nic nepoví.
- 25 Strach z lidí člověka nakonec ochromí,
kdo doufá v Hospodina, však žije v bezpečí.
- 26 Kdekdo si touží mocné naklonit,
soudcem všech lidí je však Hospodin.
- 27 Spravedlivým se hnusí, kdo křivdy páchají,
darebákům se hnusí poctiví.

SLOVA AGUROVA

- 30** Slova Agura ben-Jáke z Massy. 1
 Výrok onoho muže k Itielovi,
 k Itielovi a Uchalovi:
- Nesporně jsem ten nejtupější z lidí 2
 a běžná rozumnost mi zcela uniká.
- Moudrosti jsem se nenaučil, 3
 poznání Svatého jsem nedosáhl.
- Kdo vystoupil do nebe, aby se vrátil? 4
 Kdo pobral vítr do dlaní?
 Kdo shrnul moře do pláště?
 Kdo končiny země založil?
 Víš, jak se jmenuje? A jak jeho syn?
- Veškerá Boží řeč je ryzí, 5
 on je štít těch, kdo v něho doufají.
- K jeho slovům nic nepřidávej, 6
 jinak tě pokárá a ze lži usvědčí.
- Jen o dvě věci jsem tě žádal, 7
 neodpírej mi je, dokud nezemřu:
- Klam a lživá slova ode mne vzdal, 8
 nedávej mi bohatství ani chudobu.
- Syť mě pokrmem tak, jak potřebuji, 9
 abych tě přesycen nezradil
 a nikdy neřekl: „Kdo je Hospodin?“
- Těž, abych nekradl, jsa v nouzi,
 a Boží jméno netupil.
- Neosočuj otroka před jeho pánem, 10
 aby ti nezlořečil a abys nepykal!

- 11 Je pokolení, jež zlořečí otci
a svojí matce nežehná.
- 12 Je pokolení, jež se sobě zdá čisté,
od svojí špíny však není omyté.
- 13 Je pokolení – ó jak povýšeně hledí,
jak vysoko zvedá svoje obočí!
- 14 Je pokolení s meči místo zubů
a s dýkami namísto řezáků,
aby spolykali ubožáky země
a všechny chudáky na světě.
- 15 Pijavice má dvě dcery:
Dej, Dej!
- Tři věci se nikdy nenasytí,
čtyři nikdy neříkají Dost:
- 16 peklo,
neplodné lůno,
nezavlažená země
a nezkrotitelný oheň.
- 17 Tomu, kdo vysmívá se otci
a poslušností k matce pohrdá,
havrani od potoka vyklovou oči,
spolykají mu je orlí mláďata.
- 18 Tři věci ve mně budí úžas,
čtyři jsou nad mé chápání:
- 19 cesta orla nebem,
cesta hada skálou,
cesta lodi mořem
a cesta muže s pannou.
- 20 Taková je cesta cizoložné ženy –
pojí, otře si ústa a řekne:
„Neprovedla jsem nic špatného.“

- Před třemi věcmi se chvěje země
a čtyři nedokáže snést: 21
když služebník začne kralovat, 22
když se hlupák může jídlem cpát,
když se nepřijemná žena vdá 23
a když služka svou paní vystřídá.
- Tito čtyři jsou na zemi nepatrní, 24
nad mudrce jsou ale moudřejší:
mravenci, národ nepřilíš silný, 25
v létě si ale chystají zásoby;
králíci,^a národ nepřilíš mocný, 26
ve skále si však stavějí obydlí;
kobylinky sice krále nemají, 27
všechny však v jednom šiku vyráží;
pavouka sice chytíš do ruky, 28
bydlí však v královských palácích.
- Tito tři mají vznešenou chůzi, 29
a čtyři kráčejí nádherně:
lev, nejjudatnější zvíře, jež nikoho se neleká, 30
osedlaný kůň, 31
kozel
a nepřemožitelný král.
- Pokud ses bláhově chvástal, 32
pokud sis vymýšlel – ruku na ústa!
- Pod tlakem vzniká z mléka máslo, 33
pod tlakem vytéká z nosu krev,
pod tlakem hněvu vzniká svár.

SLOVA LEMUELOVA

- 1 **31** Slova Lemuele, krále z Massy,
jimiž ho jeho matka učila:
- 2 Co říci, synu můj? Co, synu mého lůna?
Co říci, synu zaslíbený?
- 3 Nemarni s ženami svoji sílu,
nepokaz cestu, jež králům náleží.
- 4 Nenáleží, ó Lemueli, králům,
nenáleží králům víno popíjet,
vladařům opojný nápoj nesluší.
- 5 Kdyby pil, mohl by zapomenout na povinnosti,
mohl by překroutit právo všech soužených.
- 6 Opojný nápoj dejte umírajícím,
a víno těm, kdo hořkost zakouší.
- 7 Když napijí se, na bídu zapomenou,
nepomyslí už na své trápení.
- 8 Otevři ústa za ty, kterým hlas chybí,
za právo všech, kdo jsou bezmocní.
- 9 Otevři ústa, sud' spravedlivě,
zastaň se chudých a ubohých!

CHVÁLA ZNAMENITÉ ŽENY

- Znameníť žena – ta je k pohledání,^a 10
mnohem vzácnější je nad perly!
- Manžel jí důvěřuje ze srdce, 11
žádný užitek tu chybět nebude.
- Je na něj hodná, a ne zlá 12
po všechny dny svého života.
- Vlnu a len si sama nakoupí, 13
pracovat rukama je pro ni radostí.
- Kupecké lodi se podobá: 14
přináší pokrmy zdaleka.
- Ráno vstává než se rozední, 15
celé své rodině jídlo připraví,
také svým služebným rozdělí úkoly.
- Posoudí pozemek a sama jej pořídí, 16
z vlastního výdělků sází vinici.
- Odhodlaně se pouští do díla, 17
sílu svých paží umí dokázat.
- Užitek vlastní píle zakouší, 18
její svíce září dlouho do noci.
- Přeslici bere do rukou, 19
prsty přidržuje vřetenem.
- Štědře otvírá svou dlaň ubohým, 20
pomocnou ruku chudým nabízí.
- Nemá strach o rodinu, ani když padá sníh, 21
celá její domácnost má po dvou oblecích.

- 22 Kmentové přikrývky sama ušije
a obléká se šarlatem.
- 23 Její manžel je v branách uznáván,
kde s představenými země zasedá.
- 24 Prodává košile, které ušila,
zdobené pásy kupcům dodává.
- 25 Síla a krása jsou jejím oděvem,
s úsměvem vyhlíží další den.
- 26 Její ústa mluví s moudrostí,
její jazyk učí vlídnosti.
- 27 Na chod svého domu dohlíží,
nesytí se chlebem zahálky.
- 28 Její synové jí vstojí dobrořečí,
její manžel ji takto velebí:
- 29 „Je mnoho znamenitých žen,
ty ale všechny převyšuješ je!“
- 30 Klamný je půvab a krása pomíjí;
žena, jež Hospodina ctí, si chválu zaslouží.
- 31 Dejte jí odměnu za její úsilí,
její činy ať ji v branách velebí!